20 pytań o Trasę Łagiewnicką ● Konsultacje dla KL Plaszow
Remont parku Jerzmanowskich ● Rycerze z Lipowego Lasu

PL ISSN 1507-6105

tradycja od 1995 r. **nakład 8 000 egz. + www.wiadomoscipodgorze.pl**

WIADOMOŚCI

Egzemplarz bezpłatny
Przekaż dalej!

Bieżanów, Bieżanów Nowy, Na Kozłówce, Kurdwanów, Łagiewniki, os. Cegielniana, Piaski Nowe i Wielkie, Prokocim, Prokocim Nowy, Rżąka, Swoszowice, Wola Duchacka Wschód i Zachód

Nr 9 (284) Rok XXIV Kraków wrzesień 2019

OPÓŹNIONA TRASA ŁAGIEWNICKA

Jak podały media, do spółki Trasy Łagiewnickiej wpłynął wniosek od wykonawcy, czyli konsorcjum firm Budimex i Ferrovial Agroman, o zmianę terminu zakończenia prac do końca 2021 r.

Wśród powodów opóźnienia podano „skomplikowanie procedur administracyjnych, w szczególności konieczności uzyskania odstępstw w Ministerstwie Infrastruktury dotyczących odległości pomiędzy skrzyżowaniami i przekroczenia linii kolejowej tunelem pod kątem innym niż 90 stopni, a także konieczności przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko".

Trasa Łagiewnicka miała być gotowa w 2020 r. W jej ciągu powstaje siedem tuneli, z czego sześć drogowych i jeden tramwajowy, a także nowa linia tramwajowa. Koszt inwestycji to ok. 1,3 mld zł (kwota brutto z odsetkami za kredyty).

W międzyczasie w lipcu br. odbyły się protesty przeciw budowie Trasy Łagiewnickiej, czego skutkiem było zredagowanie „20 pytań" jako sprzeciwu środowiska naukowego, aktywistycznego oraz licznego grona mieszkańców Krakowa. Zamieszczamy je na str. 6.

Dyskusje o Miejscu Pamięci KL Plaszow

Trwają konsultacje na temat zagospodarowania obszaru dawnego obozu koncentracyjnego Plaszow, leżącego między ulicami Kamieńskiego i Jerozolimską. Strona społeczna pochwala dążenie do jego godnego upamiętnienia, ale nie chce nowych inwestycji, drastycznego zwiększenia ruchu turystycznego. Urzędnicy zapewniają, że wzniesienie Memoriału i powstanie parkingu nie wpłynie na zbytnią komercjalizację terenu.

Dyskusje o tym, jak zagospodarować teren dawnego KL Plaszow toczą się od wielu lat. Obecnie to głównie miejsce odpoczynku i rekreacji. O istnieniu tu przed laty obozu przypominają tablice informacyjne i oznaczenia najważniejszych jego punktów. Jak ten obszar ma wyglądać w przyszłości? Co zrobić, by godnie upamiętnić ofiary, nie odbierając tego miejsca krakowianom? To chyba najważniejsze tematy zaplanowanych do końca bieżącego roku konsultacji.

Tragiczna historia

Budowę obozu, planowanego początkowo jako miejsce pracy przymusowej dla Żydów, rozpoczęto pod koniec 1942 r. Wkrótce zaczęto tu jednak przywozić więźniów innych narodowości. Obóz wielokrotnie rozbudowywano. W 1943 r. placówka zyskała status obozu koncentracyjnego. Więźniowie pracowali w pobliskim kamieniołomie „Liban", Fabryce Emalia Oskara Schindlera i innych zakładach przemysłowych Podgórza.

Niemcom udało się wywieźć obozową dokumentację, zniszczyć większość zabudowań, w związku z czym nie jest znana dokładna liczba zamordowanych w KL Plaszow.

Jak podaje Wikipedia: „Przez obóz Plaszow przeszło prawdopodobnie około 40 tys. więźniów, głównie z Małopolski, a także z Węgier i Słowacji". Jak podaje Muzeum

Cd. na str. 2

REKLAMA

Dyskusje o Miejscu Pamięci KL Plaszow

Cd. ze str. 1

Krakowa: „Szacuje się, że przez cały okres funkcjonowania obozu więziono w nim około 30 tys. osób, a liczba ofiar zamordowanych w obozie oceniania jest na ok. 5 tys. Największą grupę stanowią Żydzi - ofiary likwidacji krakowskiego getta oraz złapani na tzw. aryjskich papierach, przeznaczeni na śmierć podczas selekcji dokonywanych w obozie. Na terenie obozu rozstrzeliwano również więźniów z krakowskiego więzienia przy ulicy Montelupich, Polaków, Żydów i osoby innej narodowości. Egzekucje i pochówki odbywały się w trzech miejscach straceń: obok starego cmentarza oraz na terenie dwóch dawnych szańców artyleryjskich, zwanych H-górka i C-dołek”.

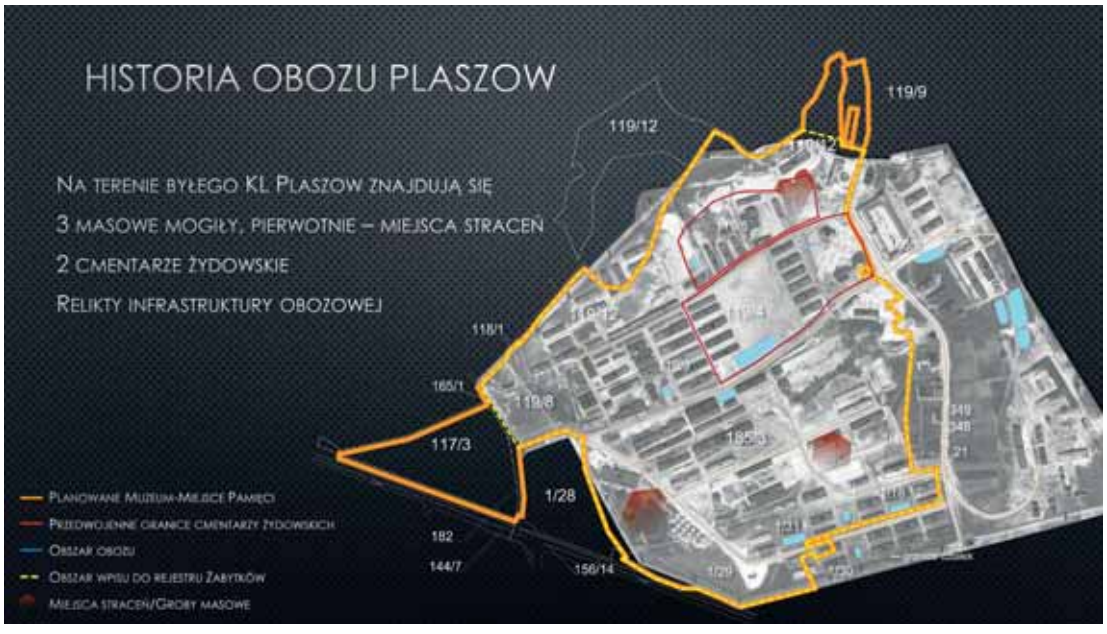

Czasy powojenne

Po zakończeniu II wojny światowej, przez długie lata teren był zaniedbany i zapomniany. Nie było konkretnego pomysłu na jego zagospodarowanie. O tragicznej historii przypominał jedynie widoczny z daleka pomnik „Wyrwanych serc” autorstwa Witolda Cęckiewicza odsłonięty w 1964 r. Postawiono go w miejscu dokonywania masowych egzekucji.

Teren dawnego obozu traktowany był jako miejsce rekreacji i towarzyskich spotkań, przez niektórych także jako wybieg dla psów. O historii tego terenu przypominało tylko przypadkowe znalezienie poobozowych pamiątek, natrafienie na szczątki ludzkie, czy zamalowywanie pomnika antysemickimi napisami.

Choć trudno w to uwierzyć, to dopiero w XXI w. przy ul. Kamieńskiego i Jerozolimskiej pojawiły się tablice wprost wskazujące, że był tu niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny. Stało się to dzięki staraniom społeczników, w tym Rady Dzielnicy XI, na terenie której przez lata znajdował się obszar KL Plaszow.

Prace nad formą upamiętnienia

W 2007 r. powstał projekt architektoniczny przyszłego Muzeum – Miejsca Pamięci KL Plaszow w Krakowie, którego autorem jest firma GPP Proxima, reprezentowana przez architekta Borysława Czarakcziewa. Plany pozostały na papierze, gdyż brakowało pieniędzy w budżecie Miasta Krakowa, zaś Gmina Wyznaniowa Żydowska i inne środowiska zgłaszały zastrzeżenia do przyjętych rozwiązań. Dotyczyły one głównie znaczącej ingerencji w teren, który część środowisk żydowskich chciała widzieć jako cmentarz.

Sprawa rozbijała się też o kwestie własności gruntów, które należą nie tylko do Gminy Wyznaniowej Żydowskiej i Gminy Kraków, ale i do osób prywatnych.

Nie czekając na przyszłe rozstrzygnięcia, Jewish Community Centre oraz Ośrodek Studiów nad Historią i Kulturą Żydów Krakowskich przygotowały ulotki zawierające informacje o KL Plaszow i jego mapkę z najważniejszymi obiektami (m.in. cmentarze, miejsce egzekucji), które rozdawano osobom spacerującym po terenie dawnego obozu. Ośrodek Badań nad Kulturami Pamięci Wydziału Polonistyki UJ opracował projekt „Gdzie jest obóz”, którego celem było pogłębienie wiedzy o historii i sprowokowanie do dyskusji o przyszłości terenu po KL Plaszow.

Pierwotną wersję projektu zmodyfikowano w 2018 r., kierując się wytycznymi scenariusza przygotowanego przez Muzeum Krakowa. Położono w nim nacisk na przypominanie o historii, kształtowanie postaw obywatelskich i inicjowania dialogu o wartościach ogólnoludzkich.

Postulaty mieszkańców

Wiosna 2019 r. przyniosła ożywienie dyskusji na temat przyszłości terenu dawnego obozu. Okoliczni mieszkańcy domagają się zachowania zieleni w obrębie terenu poobozowego, dopuszczenia pewnych form rekreacji oraz sprzeciwiają się pomysłowi wycięcia drzew na działce przy ul. Swoszowickiej, by można było na niej wybudować Memoriał i parking. Uważają, że budowla będzie zbyt duża, co wygeneruje nadmierny ruch turystyczny, będzie sprzyjała komercjalizacji.

Duże emocje budzi też kwestia wygrodzenia terenu. Według strony społecznej planowane jest zbudowanie ogrodzenia z siatki. Urzędnicy przekonują, że dawno już zrezygnowano z betonowych słupów, jakie były w pierwotnym projekcie i obecnie nie ma ostatecznych ustaleń, co do formy i materiału, z jakiego ma powstać ogrodzenie. Ma ono mieć wysokość do 1,8 m i jego ostateczny wygląd zostanie uzgodniony z Konserwatorem Zabytków. Przyrodnicy apelują z kolei o posadzenie gęstego żywopłotu wzdłuż granic cmentarzy, miejsc straceń i masowych grobów.

Odpowiedź urzędników

Urzędnicy przekonują, że wielkość planowanego Memoriału dostosowana jest do ukształtowania terenu, że nie będzie on dominował nad okolicą. Ma to być obiekt obsypany ziemią z widoczną jedynie frontową elewacją, wykonaną z kamienia wapiennego, z przeszkleniami. Trzy ściany mają się wkomponować w pofałdowany teren od strony rezerwatu przyrody nieożywionej Bonarka. W środku zaprojektowano jednoprzestrzenną salę ekspozycyjną, stanowiąca równocześnie połączenie z tunelem wejściowym na teren KL Plaszow. W budynku znajdą się również biura oraz przestrzeń związana z obsługą zwiedzających.

Dojazd do Memoriału zaprojektowano tylko od ul. Kamieńskiego, by ograniczyć kłopoty komunikacyjne dla okolicznych mieszkańców.

Urzędnicy zwracają też uwagę, że rozmowy dotyczą zagospodarowania ok. 40 ha z dwoma obiektami kubaturowymi (historycznym Szarym Domem i planowanym Memoriałem), a inwestycje planowane są zaledwie na ok. 3,5 ha. Mają to być głównie elementy architektoniczne o małym stopniu ingerencji w krajobraz.

Należy dodać, że Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wspiera powstanie Muzeum poprzez finansowanie prac archeologicznych, konserwatorskich i scenariuszowych.

Konsultacje społeczne

W czerwcu odbyło się pierwsze ze spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami. Rozmawiano na nim o oznaczeniu i wygrodzeniu terenu. Ponownie starły się opinie strony społecznej i urzędników. Kwestie te były też omawiane w trakcie lipcowego spotkania Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. Środowiska. Przedstawiciele instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz ochrony przyrody zwrócili uwagę na potrzebę konsultowania założeń projektu wykonawczego z ekspertami zajmującymi się ochroną przyrody.

Spotkania tematyczne

Na II połowę 2019 r. zaplanowano konsultacje społeczne dotyczące przyszłości terenu. Podzielono je na kilka obszarów tematycznych, w dużej mierze zgodnych z tym, czego obawiają się mieszkańcy okolicznych ulic - komunikacja w obszarze wokół obozowym, brak miejsc parkingowych, wzmożony ruch turystyczny i wiążące się z tym niedogodności. Krótko mówiąc, chodzi o kształt przyszłego upamiętnienia i jego wpływ na praktyczne, codzienne aspekty życia w pobliżu dawnego obozu.

Podajemy terminy i tematykę zaplanowanych spotkań:

16 września 2019 r. – na temat układu komunikacyjnego wokół terenu przyszłego upamiętnienia;

21 października 2019 r. – dyskusja o zieleni na terenie Miejsca Pamięci KL Plaszow;

18 listopada 2019 r. – omówienie założeń organizacji ruchu zwiedzających i regulaminu użytkowania terenu;

16 grudnia 2019 r. – spotkanie dotyczące zagadnień związanych z prawną ochroną miejsc pamięci oraz cmentarzy wojennych.

Wszystkie spotkania odbędą się w Muzeum Podgórza (ul. Powstańców Wielkopolskich 1 / ul. Limanowskiego 51). Ich rozpoczęcie zaplanowano na godz. 17:30.

Dyżury ekspertów i spacer badawczy

Na wrzesień zaplanowano kolejne formy konsultacji. W tym miesiącu rozpoczną się interdyscyplinarne dyżury ekspertów w Miejskim Centrum Dialogu. W ich trakcie można będzie złożyć oraz skonsultować swoje uwagi i opinie.

21 września 2019 r. odbędzie się spacer badawczy po terenie dawnego obozu KL Plaszow.

Formularz konsultacyjny

Istnieje również możliwość ustosunkowania się do planowanych działań poprzez złożenie wniosków i uwag w formie pisemnej. Można je składać do **20 grudnia 2019 r.** za pomocą formularza konsultacyjnego. Należy go dostarczyć drogą elektroniczną na adres dialoguj@um.krakow.pl; wysłać pocztą tradycyjną na adres: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, ul. Jana Dekerta 24, 30-703 Kraków lub dostarczyć osobiście do siedziby Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia przy ul. Brackiej 10 lub przy ul. Jana Dekerta 24.

Więcej informacji i formularz do zgłaszania uwag dostępne są na stronie https://dialogspoleczny.krakow.pl/konsultacje-spoleczne

Krzysztof Duliński

Wizualizacje: Muzeum Krakowa przy współpracy z Zarządem Inwestycji Miejskich w Krakowie, 3 lipca 2019 r.

• Lokalne Forum •
email: wiadomosci.krakow@wp.pl
• Lokalne Forum •
email: wiadomosci.krakow@wp.pl

Podgórski kamieniołom Libana czeka rewitalizacja

W czwartek, 29 sierpnia prezydent Jacek Majchrowski, marszałek Witold Kozłowski oraz wicemarszałek Łukasz Smółka, podpisali umowę na unijne dofinansowanie w kwocie ponad 31,5 mln zł prac rewitalizacyjnych tej ważnej, 20-hektarowej, zielonej enklawy na mapie Krakowa.

Kamieniołom Libana ma być tak zrewitalizowany, aby z jednej strony zachować i wyeksponować unikatowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, z drugiej dać mieszkańcom przestrzeń do wypoczynku, rekreacji, aktywności społecznej. Ma przede wszystkim służyć mieszkańcom.

Rewitalizacja kamieniołomu zakłada zróżnicowaną intensywność prowadzonych prac. Część terenów, zwłaszcza tych przy obecnym głównym wejściu, zostanie bardziej intensywnie przekształcona. To tereny zabudowane, mocno zdegradowane. Inne – w centralnej części kamieniołomu – zostaną przekształcone tylko w ograniczonym stopniu. Na najbardziej cennych przyrodniczo i geologicznie terenach przeprowadzone zostaną wyłącznie prace zabezpieczające i ochronne.

Realizacja projektu to wynik kilkunastoletnich przygotowań. Przygotowano w tym czasie m.in. miejscowy plan zagospodarowania terenu, inwentaryzację i waloryzację zieleni, inwentaryzację i waloryzację dziedzictwa kulturowego, program działań konserwatorskich, program ochrony zieleni, program funkcjonalno-użytkowy, analizy komunikacyjne, analizy ekonomiczno-społeczne, analizy finansowe, analizy kulturowe i – co szczególnie trzeba podkreślić – konsultacje społeczne i konsultacje specjalistyczne.

Rewitalizacja kamieniołomu to przykład projektu o formule otwartej. Dokładnie zaprojektowany został pierwszy etap, czyli ten, który został zgłoszony do współfinansowania za środków UE w ramach rewitalizacji obszarów poprzemysłowych. Kolejne etapy – realizowane w przyszłości – są otwarte. O tym, jaki charakter będzie miało to miejsce, zdecydują mieszkańcy.

Całkowita wartość projektu 49,4 mln zł. Wydatki kwalifikowalne, do których przyznano dofinansowanie, to 44,4 mln zł. Dofinansowane unijne wynosi przeszło 31,5 mln zł.

Źródło: portal MagicznyKraków.pl, 29 sierpnia 2019 r.

* * *

Kamieniołom Liban - Miejsca pamięci - ul. Za Torem

Nazwa kamieniołomu Liban pochodzi od nazwiska właściciela, krakowskiego przemysłowca Bernarda Libana, który w 1873 roku założył tu swój wapiennik (choć warto podkreślić, że tradycja pozyskiwania na terenie Krzemionek kamienia budowlanego i wypalania wapna sięga już czasów średniowiecza). Dziś pozostały tu jedynie resztki stalowych pieców i transporterów.

W latach 1942-1944 hitlerowscy okupanci założyli w kamieniołomie karny obóz pracy dla Polaków. Przez cały okres istnienia obozu przebywało w nim przeszło 20 tysięcy więźniów, którzy pracowali w bardzo ciężkich warunkach. Wielu z nich zginęło, tragicznie zakończyła się zwłaszcza likwidacja obozu. Dziś wojenne cierpienia ofiar upamiętnia znajdujący się tu pomnik.

W 1993 roku na obszarze kamieniołomu pojawili się twórcy Listy Schindlera. Odtworzono tu realia obozu w Płaszowie: 34 baraki, 7 wież strażniczych oraz wiernie odwzorowana willa komendanta Amona Götha. Drogi wyłożono betonowymi replikami macew. Tu nakręcono sceny obozowe, m.in. więźniów przy katorżniczej pracy, rozstrzelanie Diany Reiter (Elina Löwensohn) i spotkanie Oskara Schindlera (Liam Neeson) z Icchakiem Sternem (Ben Kingsley). Do dziś w kamieniołomie znaleźć można resztki filmowej scenografii: płyty udające macewy, słupy ogrodzeniowe i schodki.

Źródło: miesięcznik „Karnet" Kraków

Park Jerzmanowskich zamknięty na rok

Ostatecznie po prawie roku od ogłoszenia przetargu prace właśnie się rozpoczynają. Wykona je firma Park M, za kwotę niecałych 14 mln zł.

Wokół parku Jerzmanowskich w Prokocimiu trwa montaż tymczasowego ogrodzenia. Park zostanie prawie całkowicie zamknięty na czas trwającego ponad rok gruntownego remontu – podobnie jak miało to miejsce wcześniej w parku Krakowskim.

Remont zabytkowego parku był zapowiadany od lat. Realizacja odsuwała się w czasie, napotykając problemy na różnych etapach. Trzeba było rozwiązać umowę z firmą przygotowującą dokumentację, później brakowało pieniędzy w kolejnych budżetach, a na etapie przetargu pojawiły się odwołania, które skończyły się ostatecznie wykluczeniem jednego z wykonawców i wyborem innej firmy.

Duży zakres

Ostatecznie po prawie roku od ogłoszenia przetargu prace właśnie się rozpoczynają. Wykona je firma Park M, za kwotę niecałych 14 mln zł.

To nie będzie kosmetyka, ale zakrojona na szeroką skalę rewitalizacja. Co ważne, park jest w rejestrze zabytków, a na jego terenie znajduje się wiele starych drzew, w tym chronione prawem pomniki przyrody. Dlatego istniejąca zieleń ma być traktowana ze szczególną ostrożnością.

Pojawią się też jednak nowe nasadzenia, istniejące alejki zostaną wyremontowane, powstaną też nowe ciągi piesze, zostaną ustawione nowe ławki czy kosze. Najmłodsi odwiedzający ucieszą się z większego placu zabaw, wyremontowane też będą mostki nad Drwinką.

Zamknięty na ponad rok

Zanim jednak mieszkańcy będą mogli z tego wszystkiego korzystać, czeka ich ponad rok uciążliwości. Park zostanie bowiem całkowicie zamknięty – podobnie jak miało to miejsce wcześniej przy okazji gruntownego remontu w parku Krakowskim.

Plac budowy został już przekazany, wykonawca rozpoczął ustawianie ogrodzenia. (...)

Remont potrwa do września przyszłego roku.

Źródło: portal lovekrakow, Jakub Drath 01.08.2019 r.

fot. „W"

Podziękowanie

Redaktor Naczelny „Wiadomości Podgórze".

Uprzejmie proszę, jeżeli jest to możliwe, o umieszczenie następującego anonsu.

Serdecznie dziękuję wszystkim dobrym ludziom za powierzenie mi resztek włóczek. Wykonałam wyroby i dostarczyłam potrzebującym: rękawiczki – 144 pary, skarpety – 85 par, szale – 24 sztuki, czapki – 34 sztuki, kamizelki – 15 sztuk.

Zagospodarowałam już wszystko (było trochę odpadu) i proszę o jeszcze. **Mój telefon 691 598 001**. Proszę o anonimowość. Nie robię dla rozgłosu. Pismo trochę nie takie, a mój wiek!!!

Od redakcji:

Anonimowa Czytelniczka zamieszczała na naszych łamach anons o przyjmowaniu resztek włóczek. Efekt Jej pracy jest imponujący. W imieniu obdarowanych serdecznie dziękujemy za wielkie serce!

REKLAMA

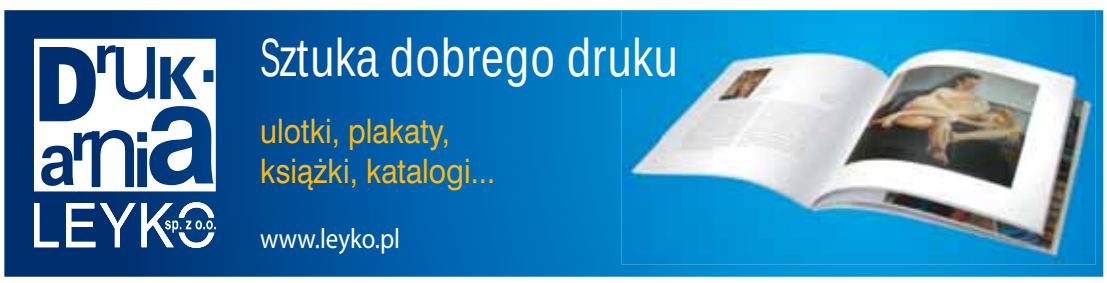

Sprostowanie

W wakacyjnym nr. „Wiadomości", lipiec-sierpień 2019, w artykule „Ocalić od zapomnienia" na str. 3 wkradł się poważny błąd. Zdanie „Z okna hotelu „Royal" mieli z kolei widok na Wzgórze Wawelskie, gdzie znajdowała się siedziba generała Franco" powinno brzmieć „Z okna hotelu „Royal" mieli z kolei widok na Wzgórze Wawelskie, gdzie znajdowała się siedziba gubernatora Franka".

Za błąd przepraszamy.

Redakcja „Wiadomości"

Pod patronatem medialnym „Wiadomości”

XVIII PODGÓRSKIE DNI OTWARTYCH DRZWI

Stowarzyszenie PODGORZE.PL zaprasza w dniach 27-29 września na wielkie zwiedzanie Podgórza. To już XVIII Podgórskie Dni Otwartych Drzwi!

Tym razem, w związku z przypadającą w tym roku setną rocznicą powstania Klubu Sportowego „Korona”, piątkowa inauguracja będzie sportowa, a dokładnie gimnastyczna. W piątek (27.09) o godz. 18.00 spotkamy się w dawnej hali Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” przy Rejtana. Posłuchamy o roli podgórskiego „Sokoła” w życiu miasta oraz o najwybitniejszej gimnastyczce KS Korony – Helenie Rakoczy. Nie zabraknie także pokazów gimnastycznych!

W sobotę otworzymy ok. 30 obiektów, w większości na co dzień niedostępnych, natomiast w niedzielę zaprosimy na kilkanaście spacerów tematycznych. PDOD to wyjątkowa możliwość poznawania i odkrywania Podgórza – szeroko rozumianego jako prawobrzeżna część Krakowa. Odwiedzimy najciekawsze zabytki Podgórza, a także wiele miejsc na co dzień niedostępnych – forty, pracownie rzemieślnicze, zapomniane obiekty przemysłowe i inne miejsca ważne dla historii Podgórza.

Pełny program będzie dostępny od 21 września na stronie www.podgorze.pl, w Muzeum Podgórza, informacjach turystycznych itp. W niedzielę zaprosimy m.in. na takie spacery:

„Kurdwanów, z sylwetką profesora Józefa Szujskiego w tle. Historia, nauka, dziedzictwo”
godz. 12.00 (ok. 2h)
zbiórka: ul Cechowa 57 (przed budynkiem Zespołu Szkół Odzieżowych nr 1).

Najstarsza wzmianka o wsi Curduanov pochodzi z 1252 r. Interesujące położenie geograficzne, ciekawa geologia, bogactwo znalezisk archeologicznych, związki własności z wielkimi klasztorami, Katedrą Krakowską, postaciami historycznymi. Dawne zespoły mieszkalno – gospodarcze, skutki działalności przemysłowej, w końcu gruntowna zmiana krajobrazu, w wyniku powstania wielkiego osiedla mieszkaniowego... to powody, dla których zapraszamy Państwa na spacer, po ziemi pełnej historii i uroku.

Oprowadza: mgr Ewa Gaj

Opowieść o polskim Noblu Erazmie Jerzmanowskim, jego pałacu i parku
godz. 13.00 (ok. 1,5h)
Zbiórka: przed Kościołem Rektoralnym p.w. św. Mikołaja z Tolentino, ul. Górników 27

Będzie o historii majątku, Rządcówki i pałacu. Zobaczymy także dawną wieżę wodną i budynki folwarczne przy al. Dygasińskiego. Poznamy niezwykłe dzieje Erazma Jerzmanowskiego i zobaczymy jego pomnik.

Oprowadza: Tomasz Ściężor

Archeologia mentalna - KL Plaszow
godz. 11.00 (ok. 2h)
Zbiórka: Pomnik Ofiar Faszyzmu (od strony ul. Kamieńskiego)

Obóz Plaszow jest obecnie terenem zielonym. Jego krajobraz skrywa jednak tragiczną historię nazistowskiego obozu pracy przymusowej i koncentracyjnego, który istniał w latach 1942-1945. Jest to również miejsce spoczynku około 5 tysięcy osób w nim zamordowanych. O historii przypominają: Szary Dom, liczne upamiętnienia w formie pomników i tablic, ruiny, relikty architektoniczne i niwelacje terenu, które na co dzień mijamy. Zapraszamy na spacer archeologiczny, podczas którego poznamy historię obozu, badania archeologiczne realizowane przez Muzeum Krakowa od 2016 r. Oprócz tego proponujemy udział w eksperymencie polegającym na archeologii mentalnej. Każdy z nas będzie mógł odkrywać poszczególne warstwy: upamiętnień, historii obozu oraz tego, co znajdowało się w tym miejscu przed 1942 r.

Oprowadza: Kamil Karski
(Pracownia KL Plaszow/Muzeum Krakowa)

Udział we wszystkich wydarzeniach jest bezpłatny. Zapraszamy!

REKLAMA

Z satysfakcją informujemy o otwarciu nowego Centrum Rehabilitacji. Gabinety rehabilitacji Arcus mieszczące się dotychczas przy ul. Wysłouchów 51 mają nową, prestiżową lokalizację
Jest to budynek KS Korona Kraków przy ul Kalwaryjskiej 9
Rejestracja terminów pod nr 12 654 89 87 lub 601 95 65 25
Gabinety czynne od 9 – 20
Gabinet przy ul. Wysłouchów 51 działa nadal!

NZOZ „Spółka Lekarska Na Kozłówce”
ul. Na Kozłowce 29, tel. 12 658 16 11, 12 658 89 01
Porady bezpłatne, w ramach umowy z NFZ:
OKULISTA, DIABETOLOG, PSYCHOLOG, LOGOPEDA
Wizyty płatne:
KARDIOLOG, DERMATOLOG, PSYCHIATRA, NEUROLOG
ul. Wielicka 76 (k. ul. Dworcowej), tel. 12 265 70 68
Porady bezpłatne, w ramach umowy z NFZ: LEKARZ RODZINNY
Wizyty płatne: DERMATOLOG, NEUROLOG, PSYCHOLOG I PSYCHIATRA DZIECIĘCY
USG
• jama brzuszna
• prostata
• tarczyca
• piersi • naczynia szyjne i kręgowe
• echo serca
12 658 16 11
12 658 89 01

CITO-TEST
Pracownia Analiz Lekarskich
os. Piaski Nowe, ul. Łużycka 55
(pawilon usługowo-handlowy, I p.)
przyjmowanie materiału do badań
pn. – pt. 7.30 – 12.00
tel. 12 657 54 40, 606 957 723
• Bezbolesne i bezstresowe pobieranie krwi z palca
• Pełny zakres badań krwi, moczu i kału

ZAKŁAD MECHANIKI POJAZDOWEJ I BLACHARSTWA
tradycja, doświadczenie, dobra jakość!
Marek i Andrzej Chlipałowie
WULKANIZACJA - 607 617 843
Piaski Wielkie ul. Kijanki 12 a
dojazd od ul. Gwarnej lub Cechowej
12 654 25 35
501 702 688

LiDER
prawdopodobnie NAJTAŃSZE UBEZPIECZENIA w Krakowie
Ubezpieczamy majątek, firmy, życie i zdrowie (OC, AC, NNW, inne) !!!!!
Tylko u nas ubezpieczysz najtaniej, sprawdź nas, zadzwoń i zamów kalkulację !!!!!
SUPER PROMOCJE !!!!!
- Zniżki do 60 % i więcej
- Extra rabaty przy pakietach
- Załatwiamy formalności za klienta
- Dodatkowe zniżki w AC i OC
DO UBEZPIECZENIA OBIAD GRATIS
Wspieramy Fundację Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Krakowie
Agencja Ubezpieczeniowa LIDER
OS. KURDWANÓW, ul. Wysłouchów 3/LU 2
czynne: pn - pt w godzinach od 9 - 17
telefon: 501-533-226, 12/313-05-59
bogdan.ubezpieczenia@gmail.com

MARATON LUNCH BAR
Walerego Sławka 10
(przy zajezdni MPK i ZIS)
Obiady na miejscu i na wynos, Catering
12 265 01 89
88 33 11 600
W LOKALU PROMOCYJNE ZESTAWY OBIADOWE
ZUPA + II DANIE
W CENIE 15,00 ZŁ

KOMPLEKSOWO
REDAKCJA – SKŁAD – ŁAMANIE – DRUK
GAZETY, gazetki weselne i okolicznościowe, foldery, ulotki, plakaty, banery – wszystkie formaty
KONTAKT: 504 853 960, wiadomosci.krakow@wp.pl

KĄPIELE W DŹWIĘKACH GONGÓW, MIS TYBETAŃSKICH I KRYSZTAŁOWYCH:

- Grota Solna HALIT – ul. Szuwarowa 4
- ART-studnia – ul. Dunajewskiego 6
- ATklub – ul. Zawiła 66
- Szkoła Jogi Yoga-ta – ul. Kupa 3
- Centrum REakcja – Wieliczka, ul. Jedynaka 16
- Centrum Balance – Skawina, ul. 29 Listopada 4
- Centrum Dźwięku i Słowa – Niepołomice, ul. Zamkowa 4

Grupowe sesje masażu dźwiękiem prowadzą do głębokiego relaksu i poprawy samopoczucia

Zapraszam także na:

SESJE MASAŻU MISAMI TYBETAŃSKIMI,
SESJE KAMERTONÓW.
Studio na Szlaku, ul. Szlak 26/11

tel. 500 574 013

Więcej informacji na stronie www.mochita.pl

Serdecznie zapraszamy w nowym roku szkolnym!

Kraków idzie na wojnę!

Od 1 IX 2019 ustawa antysmogowa zakazuje używania paliw stałych do ogrzewania domów i mieszkań.
Zapewnij bezpieczeństwo swojej rodzinie!

Energooszczędne Polskie Grzejniki Elektryczne

3 razy mniejsze zużycie prądu!
3 razy szybciej nagrzewa pomieszczenie!
Licznik energii i kalkulator kosztów!

Bezpieczny dla dzieci, alergików i seniorów!
Obudowa nie nagrzewa się, blokada PIN
System bezpieczników!
Lekkie, ciche i bezwonne.

Podłączenie do zwykłego gniazdka 230V
Proste sterowanie temperaturą.
Wstępnie zaprogramowany na 20 stopni.

Tel.503-190-145
POWERWAT.PL

OCAL SWOJE WSPOMNIENIA

Przegrywanie wszystkich typów kaset video na DVD, pendrive lub disk zewnętrzny w jakości SD, HD i full HD

Przegrywanie kaset magnetofonowych, taśm szpulowych na CD, MP3 i WAV. Skanowanie slajdów i negatywów.

Przegrywanie starych filmów 8 mm i super 8 mm metodą skanowania poklatkowego do plików video w jakości HD i full HD

oraz inne usługi

tel. 606 502 502 www.nagrywanie.net.pl

możliwy bezpłatny odbiór od Klienta

KUPIĘ MAŁĄ DZIAŁKĘ

POD USŁUGI ok. 10 a

tel. 501 442 772

FIRMA REMONTOWO-BUDOWLANA
MAR-BUD

flizowanie
malowanie • tapetowanie
sufity podwieszane
nietypowe zabudowy
układanie kamienia, paneli, podłóg
montowanie parapetów, drzwi
inne prace remontowe

przemek.kamieniarz@vp.pl
tel. 508 750 091
Kraków, ul. Łużycka 71 B lok. 3

ŻALMAX

zalmax@zalmax.pl
www.zalmax.pl

ŻALUZJE
PIONOWE • POZIOME
Produkcja • Montaż • Serwis
Kraków, ul. Szczęśliwa 10
tel.: 12 655 74 74
12 265 18 10

ROLETY OKIENNE MOSKITIERY
Produkcja • Montaż
Żalmax Duo
Wieliczka
kom. 502 680 372

Ogłoszenia drobne
wiadomosci.krakow@wp.pl

- ROBIĘ NA DRUTACH DLA BIEDNYCH. Rękawiczki, skarpety, szaliki, czapki. Chętnie przyjmę zbędne gałki wełny – 691 598 001
- Oddam archiwalne numery „Moich robótek", „Robótekrecznych", „Burdy", „Anny", „Diany" i podobnych wydawnictw. Kontakt - 508 576 571
- Maszynę krawiecką w dobrym stanie niedrogo sprzedam – tel. 517 639 675
- Sprzedam tanio organy YAMAHA PSR-220/230 – tel. 793 410 224
- Znaleziono zegarek damski na placu targowym - Na Kozłówku (w 2018 r.). Kontakt – 721 060 023
- Do wynajęcia pokój w bloku na ul. Gołaśka za opiekę nad 72 l. emerytem – 518 756 557
- Przyjmę: szafeczkę przyłóżkową na kółeczkach, barek na kółeczkach, robot kuchenny, mikrofalowkę, śpiwór, kołdrę, poduszki, garnki, talerze – 518 756 557

Działasz lokalnie? reklamuj się lokalnie!

REKLAMA W „WIADOMOŚCIACH" e-mail: wiadomosci.krakow@wp.pl

Bieżanów, Bieżanów Nowy, Kozłówek, Kurdwanów, Łagiewniki, os. Cegielniana, Piaski Nowe i Wielkie, Prokocim, Prokocim Nowy, Rżąka, Swoszowice, Wola Duchacka Wschód i Zachód

504 853 960

• Lokalne Forum •
email: wiadomosci.krakow@wp.pl
• Lokalne Forum •
email: wiadomosci.krakow@wp.pl

20 PYTAŃ O TRASĘ ŁAGIEWNICKĄ

Powstająca właśnie w Krakowie Trasa Łagiewnicka budzi – w obecnie planowanym kształcie – sprzeciw środowiska naukowego, aktywistycznego oraz licznego grona mieszkańców Krakowa. Poniżej w dwudziestu punktach wyjaśniamy, o co właściwie chodzi i jakie problemy stwarza Trasa dla środowiska, życia (a zatem i zdrowia) mieszkańców a także dla funkcjonowania komunikacji w Krakowie.

Jednocześnie zapraszamy na *Akcję Ratunkową dla Ruczaju i Krakowa*, która odbędzie się w czwartek 11 lipca (start o 18:30) na ul. Pszczelnej 13 w Krakowie (przy szkole podstawowej, pod której oknami przebiegać będzie Trasa…).

1. Kiedy powstała koncepcja Trasy Łagiewnickiej?

W 1977 roku ogłoszony został Plan Ogólny dla Krakowa, uwzględniający przybliżony przebieg Trasy, obejmujący miejsca znajdujące się wówczas poza miastem. Przez ostatnie 30 lat duża część tego terenu została zabudowana za zgodą władz miasta, które nie uczyniły nic, aby powiększyć rezerwę terenu z przeznaczeniem na pasy zieleni oddzielające drogę od domów jednorodzinnych i bloków. W efekcie Trasa Łagiewnicka wprowadzi duży ruch tranzytowy na gęsto zabudowane osiedla mieszkaniowe Ruczaj, Borek Fałęcki, Kurdwanów.

[Zob. III obwodnica. Trasa Łagiewnicka w perwszej kolejności?; dostęp 7.07.2019]

2. Czy Trasa Łagiewnicka odciąży Aleje Trzech Wieszczów?

Nie. Władze miasta argumentowały potrzebę pozyskania kredytów na budowę Trasy koniecznością odciążenia historycznego centrum miasta, a zwłaszcza Alei Trzech Wieszczów. Sama Trasa Łagiewnicka na pewno nie spełni tego celu. Połączy ona dwie peryferyjne dzielnice: Kurdwanów i Ruczaj na osi wschód-zachód, podczas gdy Aleje Trzech Wieszczów okrążają stare Miasto półpierścieniem biegnącym na osi północ-południe.

Na zmniejszenie ruchu samochodowego na Alejach realny wpływ mogłaby ewentualnie (ale zob. pkt. 13) by mieć Trasa Zwierzyniecka – wedle opinii projektanta III Obwodnicy (na którą składać się mają trasy: Łagiewnicka, Pychowicka i Zwierzyniecka), jej budowę należało zacząć od tego odcinka, tymczasem obecnie akurat jego budowa jest najbardziej wątpliwa. Prezydent Kulig potwierdza, że: „Trasa Zwierzyniecka to zbyt odległa perspektywa, by o tej inwestycji mówić dziś. Musimy skupić się na Trasie Pychowickiej." Dodajmy, że budowa Trasy Pychowickiej również nie odciążyłaby ruchu na Alejach.

Znacznie lepszym, bo pewniejszym i mniej szkodliwym dla środowiska i zdrowia mieszkańców, odciążeniem Alei Trzech Wieszczów (i innych zakorkowanych części Krakowa) byłaby większa inwestycja w komunikację publiczną połączona z ograniczeniem ruchu indywidualnego – tak jak robi się to w wielu europejskich miastach (np. Londyn, Sztokholm, Amsterdam, Kopenhaga, Nicea, Montpellier, Strasbourg, Lyon).

[Zob. mapa miasta Krakowa; wywiad z wiceprezydentem A. Kuligiem „Kraków.Wyborcza.pl" z 2.05.2019]

3. Ile faktycznie wynosi koszt budowy Trasy Łagiewnickiej?

Koszty budowy Trasy Łagiewnickiej to prawie 1 miliard 300 mln zł – to kwota brutto (koszt netto + odsetki za kredyty). Do tego należy doliczyć koszty wywłaszczeń, a także rosnące ceny materiałów budowlanych.

[Zob.: Prezentacja Spółki Trasa Łagiewnicka S. A. na sesji informacyjnej poświęconej Europejskiemu Funduszowi na Rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), Kraków 2.09.2016; Uchwała nr XXXVII/625/16 Rady Miasta Krakowa z dn. 17.02.2016 w sprawie utworzenia przez Gminę Miejską Kraków jednoosobowej spółki Trasa Łagiewnicka S.A.; Przyspieszenie na III obwodnicy Krakowa. „Dziennik Polski" dostęp 7.07.2019; rozmowa z prezydentem A. Kuligiem. „LoveKraków" z 24.01.2019]

4. Jak się ma koszt budowy Trasy Łagiewnickiej do kosztów innych dróg?

Koszt budowy Trasy Łagiewnickiej można porównać do kosztów budowy Północnej Obwodnicy Krakowa, która domknie ring autostradowo-ekspresowy wokół miasta. Jest on oszacowany na kwotę 1 mld 427 mln za 12,5 km drogi w standardzie drogi ekspresowej z 3 pasami ruchu w każdą stronę. Północna obwodnica to również 20 km dróg zbiorczych, 3 tunele, 4 węzły drogowe. W przeliczeniu na jednostkę długości, koszt Trasy Łagiewnickiej to ok. 350 mln zł, czyli ponad 80 mln euro, za kilometr. Dla porównania, średni koszt budowy autostrad w Europie to ok. 10 mln euro za kilometr.

[Zob: Wybrano nowego wykonawcę północnej obwodnicy Krakowa! Za blisko 15 mld zł. „Gazeta Krakowska" z 21.09.2018]

5. Jak długo mieszkańcy Krakowa będą spłacać kredyty zaciągnięte na budowę Trasy Łagiewnickiej?

Spłata kredytów, w tym walutowych, zaciągniętych na budowę Trasy Łagiewnickiej będzie trwała ponad 20 lat – do 2042 roku.

[Zob. Uchwała nr XXXVII/625/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 17 lutego 2016 roku w sprawie utworzenia przez Gminę Miejską Kraków jednoosobowej spółki Trasa Łagiewnicka spółka akcyjna]

6. Ile wynosi roczny koszt obsługi długu zaciągniętego na budowę Trasy Łagiewnickiej?

Koszt tych kredytów to ponad 60 milionów zł / rok przez najbliższe ponad 20 lat. Jest to np. ponad dwukrotnie więcej niż obecnie wydaje się na bieżące utrzymanie infrastruktury tramwajowej (zob. też pkt 8), albo ok. 41% kwoty potrzebnej na budowę kompletnej sieci dróg rowerowych w Krakowie (wg rekomendacji Zespołu roboczego ds. wyników referendum w zakresie ścieżek rowerowych z 2014 roku ten koszt to 145 mln zł; gdyby przeznaczyć na ten cel 36 mln zł rocznie, to zgodnie z wolą mieszkańców wyrażoną w referendum z 2014 r. cała sieć byłaby już gotowa).

[Zob. Uchwała nr XXXVII/625/16 Rady Miasta Krakowa z dn. 17.02.2016 w sprawie utworzenia przez Gminę Miejską Kraków jednoosobowej spółki Trasa Łagiewnicka S.A.; www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/127082/karta; Piotr Kozanecki, *Partia stadionów i estakad*, „Tygodnik Powszechny"46/2018, s. 32.]

7. Co można by zbudować za pieniądze, które są potrzebne na budowę Tras Łagiewnickiej, Pychowickiej i Zwierzynieckiej?

Koszt budowy Trasy Łagiewnickiej, Pychowickiej i Zwierzynieckiej można porównać np. z wydatkami na budowę kompletnego systemu szybkiego tramwaju w Krakowie z tunelem pod centrum miasta, nowego mostu przez Wisłę i wielu nowych odcinków sieci tramwajowej.

W przypadku Trasy Łagiewnickiej, łączna suma zaciągniętego kredytu (bez odsetek) to 915,6 mln zł, do tego dochodzi 2,2 mln kapitału zakładowego Spółki oraz 97,5 mln zł ze środków unijnych (ta ostatnia kwota stanowi dofinansowanie linii tramwajowej, która będzie poprowadzona jedynie na niecałej połowie długości Trasy – zob. pkt 9). Gdyby kwotę zaciągniętego kredytu przeznaczyć na rozwój transportu zbiorowego, zamiast 3,5 km drogi i 1,7 km tramwaju, moglibyśmy wybudować ok. 28 km nowych linii tramwajowych. Dlaczego? Unia Europejska praktycznie nie finansuje już dużych inwestycji drogowych, ale jest chętna do inwestycji w tramwaje. Dla przykładu zakończony niedawno przetarg na budowę linii tramwajowej na Górkę Narodową wyniósł 330 mln, z czego UE dofinansowała 150 mln, tak więc realny koszt, jakie poniesie miasto to 180 mln zł za 5,5 km nowego torowiska wraz z przebudową sąsiednich ulic.

[Zob: SmogLab: 13 argumentów przeciwko budowie Trasy Łagiewnickiej w jej obecnie planowanym kształcie; Zarząd Inwestycji Miejskich w Krakowie; Linia tramwajowa KST Krowodrza Górka – Górka Narodowa]

8. Czy koszty budowy Trasy Łagiewnickiej będą odczuwalne dla mieszkańców miasta?

Tak. Koszty budowy Trasy Łagiewnickiej i zadłużenie z tym związane spowoduje wzrost obciążeń dla mieszkańców Krakowa, takich jak: wzrost cen biletów komunikacji miejskiej, brak finansów na inne ważne inwestycje, remonty itp. Według szacunków Zarządu Dróg Miasta Krakowa remontu wymaga około 30% torowisk tramwajowych. Konsekwencją są częste wykolejenia i awarie tramwajów, które w efekcie będą jeździć jeszcze wolniej i generować duży hałas. Władze miasta w jasny sposób pokazują priorytety: bez problemu deklarują wydatkowanie ok. 60 mln zł rocznie do 2042 r. na spłatę kosztów budowy samej tylko Trasy Łagiewnickiej, gdy tymczasem na bieżące utrzymanie wszystkich torów tramwajowych w całym mieście przeznaczają niespełna (sic!) 27 mln zł.

[Zob: Kraków. Kosztowne torowiska. 20 milionów na utrzymanie – ale tylko do września. „Dziennik Polski" z 31.12.2018]

9. Czy na całej długości Trasy Łagiewnickiej będzie poprowadzona linia tramwajowa?

Nie. Wzdłuż Trasy Łagiewnickiej, która mierzyć będzie ok. 3,5 km, poprowadzona zostanie linia tramwajowa o długości 1,7 km. Połączy ona Kurdwanów z ul. Zakopiańską, natomiast nie skomunikuje Kurdwanowa z Ruczajem.

[Za: *Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia pn.: Budowa Trasy Łagiewnickiej w Krakowie (od skrzyżowania z ul. Grota-Roweckiego do skrzyżowania z ul. Halszki)*; www.trasalagiewnicka.krakow.pl/projekty-ue/]

10. Czy wszystkie tunele zaprojektowane dla Trasy Łagiewnickiej będą czynne od samego początku?

Nie. Tunel drogowy pod ulicami Kobierzyńską i Grota-Roweckiego ma być przejezdny dopiero po uruchomieniu Trasy Pychowickiej, której budowa z kolei wiązałaby się z jeszcze większymi problemami środowiskowymi niż budowa Trasy Łagiewnickiej, ze względu m.in. na konflikt z Kanałem Krakowskim (Ulgi), naruszenie lokalnych stosunków wodnych oraz degradację walorów przyrodniczych i krajobrazowych w obrębie i sąsiedztwie Bielańsko-Tynieckiego Parku Krajobrazowego i obszaru Natura 2000: Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy.

[Zob: *Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia pn.: Budowa Trasy Łagiewnickiej w Krakowie (od skrzyżowania z ul. Grota-Roweckiego do skrzyżowania z ul. Halszki)* oraz *Raport o oddziaływaniu na środowisko ramach ponownej oceny…* z 2018; naukadlaprzyrody.files.wordpress.com/2019/07/konsultacje-spoleczne-trasa-pychowicka-wniosek-gwosdz-wozniak.pdf; www.lagiewnicka.pl/przyroda]

11. Czy za 20 lat Trasa Łagiewnicka faktycznie będzie krakowianom potrzebna?

Nie wiadomo. Nasilający się kryzys klimatyczno-ekologiczny (patrz również pkt 20) będzie wymuszać zmianę nawyków transportowych, w związku z czym jest wysoce prawdopodobne, że Trasa Łagiewnicka przestanie być potrzebna jeszcze zanim zostanie spłacona.

12. Czy Trasa Łagiewnicka przyczyni się do degradacji terenów zielonych?

Już się przyczyniła. Obszar budowy Trasy Łagiewnickiej to ponad 35 hektarów, z tego **25 ha** wynosiła powierzchnia terenów zielonych – zieleńców, ogródków działkowych i nieużytków istniejących przed realizacją inwestycji. Po zbudowaniu Trasy ta powierzchnia zmniejszy się do **11 ha**. [Dla porównania: powierzchnia krakowskiego Rynku Głównego to 4 ha, a Błoń – 48 ha]. Większość drzew i krzewów została już wycięta. Wprawdzie planowane jest stworzenie nowych miejsc zielonych oraz nasadzenia drzew, również w okolicach Trasy, ale należy pamiętać, że tworzenie nowych terenów przyrodniczych zajmuje długie lata (np. nie da się posadzić kilkudziesięcioletnich drzew w miejsce tych wyciętych – trzeba będzie odczekać te kilkadziesiąt lat, aż wyrosną z młodych sadzonek). Ponadto rosnące temperatury i susze mogą utrudniać przyjęcie się i przetrwanie tych nowych nasadzeń (zob. też pkt 20.)

13. Czy Trasa Łagiewnicka przyczyni się do zmniejszenia korków w Krakowie?

Nie. Trasa Łagiewnicka raczej zachęci kierowców do jazdy samochodami, a więc nie rozwiąże problemu korków w mieście. Zgodnie z tzw. prawem Lewisa – Morgridge'a oraz Fundamentalnym Prawem Kongestii Drogowej rozbudowa dróg w miastach nie przyczynia się docelowo do rozwiązania problemu korków, gdyż samochody zawsze wypełniają nowo dostępną przestrzeń – zarówno poprzez ruch tranzytowy, jak i ruch lokalny – gdyż mieszkańcy zmieniają swoje nawyki i przesiadają się do aut (zob. też punkty: 15 i 19).

[Zob: Wojciech Szymalski (seria artykułów); Gilles Duranton, Matthew A. Turner, American Economic Review; www.vtpi.org/gentraf.pdf]

14. Jak Trasa Łagiewnicka wpłynie na jakość życia mieszkańców Krakowa?

Przyczyni się do zwiększenia zanieczyszczenie powietrza, spotęguje hałas, podzieli przestrzeń życia mieszkańców, a także przyczyni się do znacznego wzrostu temperatury w sąsiadujących z nią osiedlach.

[Zob: www.lagiewnicka.pl/zdrowie; http://www.lagiewnicka.pl/przyroda; www.lagiewnicka.pl/klimat; www.lagiewnicka.pl/glos]

15. Jakie będą realne korzyści z otwarcia Trasy Łagiewnickiej?

Określone w „Studium wykonalności projektu" przewidywane w skali całej sieci komunikacyjnej Krakowa korzystne zmiany (skrócenie czasów podróży, zwiększenie średniej prędkości zarówno w przypadku komunikacji indywidualnej, jak i zbiorowej) są bardzo nieznaczne i wynoszą **0,5-0,8%** (**!**); zob też pkt 13. Znacznie lepsze efekty można uzyskać przy dużo niższych nakładach finansowych przez rozwój i uprzywilejowanie komunikacji zbiorowej, a także ścieżki rowerowe.

[Za: Opis modelu ruchu – fragment Studium Wykonalności Projektu Budowa Trasy Łagiewnickiej w Krakowie od skrzyżowania z ul. Grota-Roweckiego do skrzyżowania z ul. Beskidzką i ul. Halszki wraz z linią tramwajową, wykonawca ims, Kraków sierpień 2016]

16. Jakie będzie natężenie ruchu oraz jak wysoka będzie emisja zanieczyszczeń na Trasie Łagiewnickiej?

Nie wiadomo. W dwóch dokumentach, z których jeden obowiązywał jeszcze w roku 2017, a drugi powstał w roku 2018, zamieszczono diametralnie różne szacunki dotyczące natężenia ruchu na Trasie oraz odpowiednio wielkości emitowanych zanieczyszczeń. Obliczeń tych nie można zweryfi-

HISTORIA RODZINY CZECZÓW cz. 4

RYCERZE Z LIPOWEGO LASU

W 1805 roku cesarz Austrii, Franciszek I, nadał swemu poddanemu, kapitanowi Johanowi Czetchowi tytuł szlachecki stopnia pierwszego, tzw. rycerski (niem. Ritter – rycerz). Bogata tradycja i rozbudowana struktura szlachecka w kulturze austriackiej uwzględniała kilka tytułów szlacheckich, w przeciwieństwie do zwyczajów szlachty polskiej.

Według tradycji rodzinnej, Czeczowie na tereny Austrii przybyli w średniowieczu z dalekiej Armenii, a ich siedzibą stał się bliżej nieznany dziś Las Lipowy (niem. Lindenwald). Herb, jaki wraz z tytułem szlacheckim otrzymał w 1805 roku Johan, przedstawiał w sposób symboliczny miejsce pochodzenia rodziny: na łagodnym wzniesieniu samotna lipa, a nad nią lecące w lewą stronę trzy czyżyki morskie zwane czeczotkami (niem. Grässlein lub Tschetscherln), będące aluzją do nazwiska utytułowanego. Lipa w herbie Czeczów symbolizuje również trwałość, porządek i stabilizację. Była drzewem dającym cień i chwilę wytchnienia, sadzonym dawniej w miejscach, w których toczyło się życie społeczne, czyli przy źródłach, studniach. Herb i rycerski tytuł nosić mogli potomkowie Johana, którzy dali początek gniazdom rodowym w Austrii, na ziemiach polskich i w Argentynie.

Niespełna sto lat później, w 1898 roku dr Herman Czecz de Lindenwald otrzymał od cesarza Franciszka Józefa tytuł szlachecki drugiego stopnia, czyli barona (niem. Freiherr – wolny pan, baron). Tytuł barona po Hermanie Czeczu dziedziczyć mogli wyłącznie jego prawowici potomkowie, a więc jedynie linia Czeczów związana z Kozami.

Zachowany dyplom nadania tytułu ma formę wielkiej księgi oprawionej w safian. Jej strony zszyte są złotym sznurem, którego końce zatopiono w cesarskiej pieczęci lakowej, odciśniętej w zamykanej mosiężnej puszce, ozdobionej herbem Habsburgów. Dyplom wystawiony przez cesarza podpisał ówczesny minister spraw wewnętrznych Austro-Węgier Franciszek von Thun und Hohenstein.

„[…] Decyzją naszej cesarsko-królewskiej wszechmocy z dnia 30 listopada 1898 roku, naszemu kochanemu i wiernemu rycerzowi HERMANOWI CZECZOWI Z LINDENWALDU urodzonemu w 1854 roku w Białej w Galicji, doktorowi filozofii, deputowanemu Rady Cesarskiej, właścicielowi ziemskiemu Kobiernic, Hałcnowa, Cisny i Kóz STANU BARONOWSKIEGO udzielamy. Potwierdzamy niniejszym, że DR HERMAN WOLNO URODZONY PAN CZECZ DE LINDENWALD jak również jego prawowici potomkowie, cieszyć się mogą prawami stanu baronowskiego a w szczególności mają prawo posługiwać się niżej opisanym herbem…”(fragment tekstu nadania z dyplomu herbowego).

Herb nadany wraz z tytułem zawierał w centralnej części tarczy godło wcześniejsze, z 1805 roku. Główna tarcza herbu podzielona była na dwie pionowe części. W lewej, na czerwonym tle stoi na tylnych nogach czarny kozioł z czerwonym ozorem. W prawej, na srebrnym tle znajdują się dwie skrzyżowane kosy i trzy złote korony. Nowe elementy herbu Czeczów zawierają wskazanie miejsca zamieszkania rodziny – wieś Kozy oraz główne zajęcie uhonorowanego – rolnictwo. Nad tarczą znajduje się korona baronowska udekorowana siedmioma perłami. Herb zyskał bogate ozdoby wokół tarczy, między innymi tzw. trzymacze, to jest anioła i rycerza po obu stronach podtrzymujących tarczę, trzy hełmy rycerskie, z których wyrastają: czarny półkozioł, półgryf i dwukolorowe skrzydła, a u dołu kartusza: szarfę z dewizą „SEMPER MELIOR” (z łac. zawsze lepszy).

Herb rodziny Czeczów znalazł się na wielu przedmiotach i obiektach. W czasach świetności rodu używano go jako mosiężnej pieczęci odciskanej w lace, był też exlibrisem biblioteki pałacowej w Kozach, znajdował się na odświętnej zastawie stołowej wykonanej przez firmę Oepiag, czy na zestawie sztućców. Mężczyźni nosili sygnet z herbem (ostatnim był Stanisław Czecz de Lindenwald, zm. w 2012 roku). W 1904 roku nad wejściem do kaplicy rodowej Czeczów na koziańskim cmentarzu umieszczono kamienną rzeźbę przedstawiającą herb z 1898 roku. W latach 90. XX wieku herb w wersji okrojonej (bez herbu pierwotnego z 1805 roku) był wielokrotnie wykorzystywany przez samorząd gminy Kozy, jako identyfikacja graficzna miejscowości.

Bartłomiej Jurzak

W tekście wykorzystano: Tadeusz Gajl „Herbarz polski”, Gdańsk 2007; Tomasz Lenczewski „Genealogie rodów utytułowanych. Tom I”, Warszawa 1995-1996; zbiory Izby Historycznej.

Zdjęcia: Rycerze z Lipowego Lasu Kozi raj Dyplom herbowy Hermana Czecz z 1898 roku; Rzeźba nad wejściem do kaplicy rodowej; Herb z 1805 roku; Herb z 1898 rok.

„Wiadomości Koziańskie”, miesięcznik samorządowy Gminy Kozy, nr 4, kwiecień 2017

---

kować, ponieważ miasto nie udostępniło danych, na podstawie których ich dokonano.

[Za: *Raport oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia pn.: Budowa Trasy Łagiewnickiej w Krakowie (od skrzyżowania z ul. Grota-Roweckiego do skrzyżowania z ul. Halszki) oraz Raport o oddziaływaniu na środowisko ramach ponownej oceny…* z 2018]

17. Czy odbyły się konsultacje dla Trasy Łagiewnickiej?

Częściowo. Ok. 10 lat temu miasto przeprowadziło konsultacje w dzielnicy IX (Łagiewniki-Borek Fałęcki), w efekcie których zdecydowano się na budowę części drogi w tunelu. Konsultacje nie odbyły się w dzielnicy VIII (Dębniki), tak więc jej mieszkańcy nie mieli żadnego wpływu na kształt projektu Trasy. Nikt ich nigdy nie informował o szczegółach planowanej budowy, na skutek czego ludzie nie wiedzą np., że tunel pod ul. Kobierzyńską i Grota-Roweckiego nie będzie funkcjonował po oddaniu Trasy do użytku, a cały ruch z sześciopasmowej drogi rozleje się po osiedlowych ulicach. Tak będzie aż do wybudowania Trasy Pychowickiej, która nie wiadomo, czy w ogóle powstanie (ze względów środowiskowych powstać zdecydowanie nie powinna, zob. pkt 10).

[Zob: pismo Przewodniczącego Rady i Zarządu Dzielnicy VIII znak DZ-08.1431.3.2017 z dnia 13.3.2017 z informacją o braku konsultacji na tym obszarze od lat 90. XX w. do roku 2016; www.lagiewnicka.pl/glos]

18. Czy miasto zareagowało na protesty mieszkańców przeciwko planom budowy Trasy Łagiewnickiej w formie sześciopasmowej autostrady?

Pozornie. Latem 2016 r. prezydent Trzmiel ogłosił zwężenie Trasy do 2 pasów w każdą stronę, co jak się okazało, było tylko grą słowną, gdyż dalej planowano po 3 pasy w każdą stronę, zmieniając jedynie przeznaczenie jednego z nich na buspas. Taki zabieg pozwolił na zmianę sposobu mówienia o rozmiarach drogi bez zmniejszenia jej wymiarów (faktycznie Trasa ma mieć po 3 pasy w każdą stronę).

[Zob: rozmowa z prezesem Spółki T.Ł. Jerzym Marcinko, „LoveKraków” z 24.04.2016 oraz rozmowa z członkiem zarządu Spółki T.Ł. Krzysztofem Migdałem, „LoveKraków” z 25 VI 2019; dostęp 7.07.2019]

19. W jaki sposób rozwiązano kwestię połączenia Trasy Łagiewnickiej z ul. Grota-Roweckiego?

Ponieważ wiadomo, że tunel wyprowadzający ruch z Trasy na ul. Grota-Roweckiego (na wysokości Kauflanda) nie będzie funkcjonował do czasu (ewentualnego) uruchomienia Trasy Pychowickiej, latem 2017 r. zwiększono zakres robót nad budową tzw. węzła Ruczaj. W praktyce oznacza to zwiększenie liczby łącznic, tj. ulic wiążących Trasę z ul. Rostworowskiego, z dwóch do czterech. Ponieważ cały ruch z Trasy zostanie skierowany na ul. Rostworowskiego, ma ona zostać bardziej rozbudowana niż pierwotnie planowano (**pięć pasów zamiast trzech**). Bez kontynuacji w postaci Trasy Pychowickiej (zob. pkt 10), Trasa Łagiewnicka będzie – jak mówi prezydent Kulig – „tylko drogą do najgorszego z możliwych miejsc – do Ruczaju, który jest totalnie zakorkowany”.

[Zob: rozmowa z wiceprezydentem Tadeuszem Trzmielem, „LoveKraków” z 27.06.2017; wywiad z wiceprezydentem Andrzejem Kuligiem, „LoveKraków” z 24.01.2019]

20. Jak Trasa Łagiewnicka wpłynie na adaptację Krakowa do kryzysu klimatyczno-ekologicznego?

Kryzys klimatyczno-ekologiczny wiąże się m.in. z rosnącą średnią temperaturą roczną oraz nasilającymi się ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, takimi jak nawałnice, susze czy fale upałów. W stosunku do okresu 1951–1990, w ostatniej dekadzie potroiła się w Polsce liczba dni z ekstremalnie wysokimi temperaturami (powyżej 30°C), a dni z temperaturą powyżej 25°C jest już prawie 100 w ciągu roku. Coraz częstsze są też tzw. tropikalne noce, kiedy temperatura nie spada poniżej 20°C, co znacznie zmniejsza możliwość schłodzenia się terenów miejskich i regeneracji ludzkiego organizmu. Wysoka temperatura prowadzi do wzrostu śmiertelności, szczególnie dzieci, osób starszych, a także cierpiących na choroby m.in. układu krążenia czy układu oddechowego. Na przykład w Warszawie ekstremalne upały przyczyniają się do wzrostu śmiertelności mieszkańców aż o 17% (pięć osób dziennie). Wysokie temperatury nasilają też problemy zdrowotne związane z zanieczyszczeniami powietrza. W tej sytuacji, każda inwestycja powinna być dokładnie oceniona pod kątem tego, jak wpłynie na adaptację miasta do zmian klimatyczno-ekologicznych.

W procesie tej adaptacji szczególnie ważną rolę odgrywają tereny zielone oraz redukcja elementów powodujących dodatkowy lokalny wzrost temperatury. Kraków należy (wg danych GUS) do miast o najmniejszej powierzchni terenów zielonych w Polsce, a mimo to są one dalej niszczone pod zabudowę i drogi (również Trasę Łagiewnicką, patrz p. 12). Wycina się drzewa, również te duże, dające najwięcej cienia. Powoduje to dodatkowy wzrost temperatury w mieście – temperatura asfaltu na nieosłoniętym drzewami terenie jest o ok. 20°C wyższa niż temperatura otoczenia, a w miejskiej wyspie ciepła temperatura może być o kilkanaście stopni wyższa niż na zielonych obrzeżach miasta. Również samochody generują wysokie temperatury. Zamykanie części dróg w tunelach pomaga tylko częściowo – zmniejsza powierzchnię asfaltu nagrzewającą się od słońca, ale rozgrzane przez samochody powietrze (a także zanieczyszczenia) nie znika magicznie w tunelach, tylko wydostaje się na zewnątrz, na obszar miasta.

Zabieranie kolejnych terenów zielonych pod drogi oznacza też mniejszą powierzchnię, gdzie może być zatrzymywana woda. Generuje to dwa problemy, w zależności od warunków atmosferycznych –suszę przy niewielkiej ilości opadów, a przy gwałtownych opadach wzrost zagrożenia powodziowego. Wówczas woda, zamiast wsiąkać w tereny zielone, szybko wędruje do kanalizacji lub też bezpośrednio do rzek na terenie miasta, a stan wody szybko się podnosi. Takie zjawisko mogłyśmy zresztą obserwować w tym roku, w maju, również na terenie budowy Trasy Łagiewnickiej, kiedy to wylała Wilga.

[Zob: https://naukaoklimacie.pl/aktualnosci/coraz-wiecej-upalow-w-polsce-340; www.lagiewnicka.pl/klimat]

Opracowanie:

Piotr Cieśla (EarthStrike Kraków; mgr geografii, aktywista miejski), **Paulina Kramarz** (Wydział Biologii UJ i Nauka dla Przyrody; dr hab. nauk biologicznych), **Zofia Prokop** (Wydział Biologii UJ i Nauka dla Przyrody, dr nauk biologicznych, na Wydziale Biologii UJ pełnomocniczka Dziekana ds. kryzysu klimatyczno-ekologicznego), **Magdalena i Grzegorz Ruta** (mieszkańcy okolic Trasy Łagiewnickiej).

Konsultacje:

Łukasz Fiedeń – doktorant w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, **dr Dominik Kaim** – pracownik Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ i współprowadzący bloga Teren Zabudowany – Blog o przestrzeni publicznej, **Tomasz Przetacznik** – aktywista EarthStrike Kraków.

źródło: portal www.naukadlaprzyrody.pl, 10 lipca 2019

Od redaktora

Trzy grosze

NIGDY WIĘCEJ WOJNY! *80 lat temu 1 września rozpoczął się I akt IV rozbioru Polski. Niemieccy nazistowscy barbarzyńcy podpalili świat, 17 dni później wsparła ich sowiecka dzicz spod czerwonej gwiazdy. Trudno o tym pisać bez emocji. Oba ludobójcze, państwowe totalitaryzmy dokonały zbrodni na cywilizacji europejskiej. Nie ma polskiej rodziny, która nie poniosłaby ofiar. Padają ważne słowa o przepraszaniu. Nie ma ich ze strony Rosji ani USA i Wlk. Brytanii. Dwaj nasi zachodni alianci niestety mają swój udział w tym, że Polska wyszła z wojny okrojona i okaleczona. Naszą niepodległość musimy strzec na każdym kroku. Tak nam dopomóż Bóg!*

KAPITALNY REMONCIK. *Konieczny, nieunikniony, zaplanowany. Weszli o świcie, koparką w drzwi załomotali. Od razu przez środek domu, rozorali bawialnię od góry do dołu. Wymiana wszystkiego, wszystko będzie po nowemu. Instalacje, podłączenia, nowe ściany i podłoga. Ukryliśmy się w drugim pokoju. Ale tam też nas znaleźli, wbili łopaty, na murek trafili, zniknęli na czas jakiś. Jednocześnie wpadli do trzeciego pokoju, bo było im po drodze, mają zadanie do wykonania i od razu aż tyle. Ukryliśmy się na balkonie. Z rozpędu wyburzyli co się dało, nas nie zauważyli, balkon pomalowali na zielono. Została piwnica, przetrzymała wojny. Słyszymy z góry, że wołają nas do odbioru kuchni. A równocześnie zapędzili do łazienki, aby się pochwalić... parkiem w donicach ustawionym w wannie, zrobili tam piknik, puścili kaczusie, a w tle balony. Do zdjęć potrzebowali mieszkańców, jak to biją brawa, nie bardzo chcieliśmy, więc sami zrobili sobie owację na stojąco. Poszły na biurka reklamy w mediach, komu zawdzięczamy kapitalny remoncik ;-)*

WYŚCIG PO PASACH. *Takich przejść jest w Krakowie wiele, na przykład na rondzie Matecznego, na rondzie Grunwaldzkim, przez Mogilską, Wielicką, przez Nowosądecką itede, itepe. Z jednej strony hamujące i nadjeżdżające pojazdy, z drugiej tłumek skłębionych pieszych. Do startu, gotowi – hop! Zapala się zielone światło, włącza ponaglająca niewidomych sygnalizacja dźwiękowa. Co niektórzy już się przyczaili na żółtej zmianie.*

Ruszyli: matka z wózkiem, dzieckiem obok i zakupami 500plus; młodzieniec na rowerze; starsza kobieta na chodziku; dwie nastolatki; niewidomy o lasce; staruszek z plecaczkiem. Gonią, aby zdążyć przejść na jednej zmianie świateł. Ktoś przecież ustawił tak, aby to było możliwe. Jest to wyzwanie dla każdego. Wszyscy się spieszą, piesi też. Niby można przejść na raty, ale po co, skoro można spróbować jednym cugiem dopaść do mety, ile satysfakcji, że znów się udało! Poza tym nikt nie chce ryzykować śmierci od komunikacyjnego smogu. Wszyscy patrzą, kierowcy kibicują, a wśród nich decydenci, dyrektorzy i specjaliści. Stuka i ponagla sygnał dźwiękowy. Miasto kocha swoich mieszkańców... Pierwszy dopada drugiego brzegu rowerzysta, bo na rowerze, choć powinien prowadzić, a nie jechać; druga jest matka 500plus; trzeci skupiony niewidomy; czwarta starsza kobieta na chodziku, która pomysłowo usiadła na nim, a staruszek z plecaczkiem dopchał ją do mety (może się znali albo dopiero się poznali?). Tymczasem dwie nastolatki idą zahipnotyzowane patrząc w smartfony, światła się skończyły, a one na środku, nie słyszą, nie widzą, klaksony.

POMIĘDZY. *Zdarzyło mi się zbyt wiele razy zostać w miejscu, gdzie coś się skończyło, bezpowrotnie. Ludzie wyjechali wcześniej, o czasie, zostały wnętrza, meble, zapachy. Ale to już nie moje, mnie w tym nie ma. Czy zabrali mnie ze sobą, wątpię. Ostatnie słowa, wspomnienia jak żywe. Tak jakby odeszli, umarli, przeszli płynnie na drugą stronę czasu. Nagle, choć przecież to było wiadome. Zostaję pomiędzy tym co było a tym, co dopiero będzie, ale z tym, co było jestem związany bardziej niż myślałem. Do bólu, za bardzo, spóźnione, wybucha cała jaskrawość. W tej pustce nie ma ciszy. Dlatego wolę odchodzić pierwszy, w każdym razie nie ostatni.*

Jarosław Kajdański

REKLAMA

dermamax

TERMOLIFTING ZAFFIRO
MODELOWANIE KONTURU TWARZY

ZAPRASZAMY NA BEZPŁATNE KONSULTACJE: +48 883-599-007

Termolifting Zaffiro to profesjonalny i skuteczny zabieg, którego efektem jest wymodelowanie konturu twarzy, podniesienie opadniętych policzków oraz wymodelowanie okolic szyi. Sam zabieg jest bezpieczny i bezbolesny. Odmłodzeniu, i wymodelowaniu ulega cały obszar skóry, który jest poddany zabiegowi.

MAGDALENA LIPEŃSKA
SPECJALISTA LASEROTERAPII
MASAŻYSTKA

Wskazaniem jest dodatkowe wykonanie profesjonalnego masażu biomechanicznej stymulacji mięśni. Połączone zabiegi działają wspomagająco w leczeniu nadmiernie zgromadzonej tkanki tłuszczowej, redukcji widocznych zmarszczek. Skóra zostaje odpowiednio napięta, odmłodzona i zregenerowana. Zabieg Termoliftingu Zaffiro redukuje zmarszczki na twarzy, szyi i działa odmładzająco. Już po 2-3 zabiegach Termoliftingu Zaffiro skóra staje się jędrna, lekko zaróżowiona, bardziej napięta i wygląda świeżo, a rysy twarzy stają się bardziej wyraziste. W trakcie kolejnych zabiegów wyraźnie poprawia się owal twarzy i podbródka, znikają płytkie zmarszczki i spłycają się głębokie.

Zalety zabiegu metodą Termoliftingu Zaffiro:
- zabieg całkowicie bezbolesny i w 100% bezpieczny,
- zabieg całoroczny,
- doskonale nawilża skórę,

PROMOCJA: MODELOWANIE KONTURU TWARZY – 300 zł

STUDIO DERMAMAX ,UL. NOWOSĄDECKA 46, Poniedziałek-Piątek: 9-17

DentaMax

EKSPRESOWA NAPRAWA PROTEZ
UL. NOWOSĄDECKA 46, PON-PT: 8-21 SOB: 9-15
TEL. 883-699-007

DentaMax

IMPLANTY
NATYCHMIASTOWE

Implanty w stomatologii są najczęściej stosowane w celu uzupełnienia pojedynczych braków zębowych. Niezależnie od przyczyny utraty zęba (próchnica, nieskuteczne leczenie kanałowe, uraz, czy tzw. „paradontoza") korona na implancie, jest formą odbudowy protetycznej najbardziej zbliżoną do naturalnych zębów. Alternatywną metodą odbudowy braku zęba jest wykonanie mostu protetycznego, jednak wiąże się to z koniecznością szlifowania sąsiednich zębów (tzw. filarowych), a więc ich kontrolowanego uszkodzenia.

Ma to uzasadnienie w przypadku, gdy zęby filarowe są w znacznym stopniu zniszczone przez proces próchnicowy, czy posiadają rozległe wypełnienia oraz miały przeprowadzone leczenie kanałowe.

W pozostałych przypadkach, metodą z wyboru leczenia pojedynczych braków zębowych powinno być leczenie implantoprotetyczne. W zależności od czasu, który minął od usunięcia zęba, zabieg implantacji możemy wykonać w procedurze natychmiastowej (podczas jednego zabiegu usunięcie zęba i implantacja), wcześniej (4-8 tygodni po usunięciu zęba), odroczonej (12-16 tygodni) i późnej (powyżej 6 miesięcy). Wszczepienie implantu w „świeży" zębodół po ekstrakcji jest korzystne z wielu powodów. Wykonujemy jeden zabieg, zamiast dwóch, przez co w znaczny sposób skracamy gojenie i jest to najbardziej korzystne dla pacjenta. Uzyskujemy mniejszą utratę kości oraz tkanek miękkich, a przez to unikamy dodatkowych zabiegów mających na celu odbudowę kości i dziąseł, efekt leczenia jest bardziej przewidywalny i przede wszystkim osiągamy najlepsze możliwe efekty estetyczne. W przypadku konieczności usunięcia zęba i planowania leczenia implantologicznego, należy przed podjęciem działań rozważyć możliwość implantacji natychmiastowej.

Lek. Dent. Łukasz Musiał
Specjalista Chirurgii Stomatologicznej i Implantologii

Lek. Dent. Piotr Kupiec
Absolwent Curriculum Implantologicznego PSI

ul. Nowosądecka 46, Kraków
Godziny otwarcia: Pon.-Pt.: 8-21 Sob.: 9-15
REJESTRACJA TELEFONICZNA:
+48 883-699-007

„WIADOMOŚCI": **30-693 Kraków, ul. Urwana 10 m 2, tel. kom. 504 853 960, e-mail: wiadomosci.krakow@wp.pl, www.wiadomoscipodgorze.pl**
Redaktor naczelny: Jarosław Kajdański. **Stali współpracownicy:** Barbara Bączek, Izabela Czosnyka, Krzysztof Duliński, Maria Fortuna-Sudor. **Dystrybucja:** Bogusław Frączek.
Redaktor techniczny: Jarosław Jagła, Wojciech Jelonek. **Wydawca:** „ARGO". **Druk:** LEYKO, Kraków, ul. Romanowicza 11, tel. 12 656 44 87. **Nakład:** 8 000 egz. bezpłatnych.
Redakcja zastrzega sobie wszystkie przysługujące jej prawa, w tym do skracania tekstów i zmiany ich tytułów oraz nieponoszenia odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń. PL ISSN 1507-6105